

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

-

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

Ehdotuksen mukaan digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi virallinen, poliisin myöntämä henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi käytettävissä sekä sähköisessä asiointissa että käyntiasiointissa. Se toimisi henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana passin ja henkilökortin tavoin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) toteaa, että digitaalisella henkilöllisyystodistuksella voitaisiin osoittaa ikä ostettaessa alkoholijuomia tai tupakkalain (549/2016) mukaisia ikärajavaltuuttuja tuotteita. Alkoholilain (1102/2017) 40 §:ssä määritellään asiakirjat, joilla ikä voidaan todistaa alkoholijuomia ostettaessa. Säännöksen mukaan hyväksyttäviä asiakirjoja ovat viranomaisen myöntämä kuvallinen henkilökortti, ajokortti tai passi taikka viranomaisen myöntämä muu luotettava kuvallinen asiakirja. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi viranomaisen myöntämä muu luotettava kuvallinen asiakirja. Tupakkalaissa ei ole vastaavaa säännöstä iän todentamisessa hyväksyttävistä asiakirjoista.

Kun mietoja alkoholijuomia tai tupakkalain mukaisia ikärajavaltuuttuja tuotteita ostetaan, myyjän on tarkistettava asiakkaan täysi-ikäisyys sekä se, että todistuksessa oleva kuva esittää asiakasta. Ehdotuksen mukaan digitaalinen henkilöllisyystodistus mahdollistaisi kasvokuvan suurentamisen tarkastussovelluksessa. Digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen kuuluisivat myös syntymäajasta johdetut ikätodisteet, joiden avulla asiointitilanteessa voitaisiin osoittaa esimerkiksi ainoastaan tieto henkilön täysi-ikäisyydestä. Digitaalista henkilöllisyystodistusta ei pystyisi väärentämään kuten perinteisiä fyysisiä asiakirjoja eikä sen sisältämiä tietoja muilla tavoin manipuloimaan. Valvira katsoo, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttäminen parantaisi ikärajavaltuutuksen luotettavuutta.

Väkevien alkoholijuomien ostoikäraja vähittäismyynnissä on 20 vuotta. Tämän johdosta Valvira katsoo, että ikätodisteina tulisi olla 18 vuoden iän lisäksi 20 vuoden ikä.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

-

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

-

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyydestä annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

-

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

-

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

-

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määrärahaveikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisuilla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

-

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

-

Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

-

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

-

Muut kommentit

Ehdotuksessa sivutaan Euroopan komission lainsäädäntöehdotusta, jolla on tarkoitus luoda yhteiset lainsäädännölliset raamit eurooppalaiselle digitaalisen identiteetin lompakkosovellukselle. Lompakkosovelluksella olisi mahdollista osoittaa lompakkosovelluksen haltijaan liittyviä vahvistettuja tietoja. Valtiovarainministeriön verkkosivuilta käy ilmi, että lompakkosovellusta on mahdollista kehittää jatkossa siten, että henkilö pystyisi joustavasti ja turvallisesti osoittamaan myös muita henkilöön liittyviä tietoja, kuten tiedon tutkinnon suorittamisesta tai ajo-oikeudesta.

Anniskelupaikan vastaavalla hoitajalla tai muulla tehtävään nimetyllä henkilöllä tulee olla alkoholilain tuntemista osoittava Valviran hyväksymän mallin mukainen todistus (anniskelupassi). Todistuksen myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos.

Talous- tai allasvesihygieeninen osaaminen pitää osoittaa suorittamalla Valviran ylläpitämä talous- tai allasvesihygieeninen osaamistesti, jonka hyväksytysti suorittaneille Valvira myöntää vesityökortin.

Kun lompakkosovellusta aletaan myöhemmin kehittämään, pyytää Valvira saada olla mukana kehitystyössä, jotta voidaan selvittää anniskelupassin ja vesityökortin mukaan saaminen lompakkosovellukseen.

Henriksson Markus
Valvira

Hyvärinen Iina
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira